

KAHDEKSAN KUPLAN SUOMI

**YHTEISKUNNAN
MUUTOSTEN
SYVÄT TARINAT**

**ANU KANTOLA
SANNA AALTONEN
LOTTA HAIKKOLA
LOTTA JUNNILAINEN
EEVA LUHTAKALLIO
PAULIINA PATANA
JONAS TIMONEN
PEKKA TUOMINEN**

Gaudeamus

VERTAISARVIOITU
KOLLEGIALT GRANSKAD
PEER-REVIEWED
www.tsv.fi/tunnus

Kirjan tekemistä on tukenut Suomen Akatemian strategisen tutkimuksen neuvosto (rahoituspäätös 312710).

Copyright © 2022 Tekijät & Gaudeamus

Gaudeamus Oy
www.gaudeamus.fi

Kansi: Heikki Rönkkö

KL 30 • UDK 3

ISBN 978-952-345-159-9

Painopaikka: Tallinna Raamatutrükikoja OÜ, Tallinna 2022

SISÄLLYS

JOHDANTO	9
1. EPÄVAKAUDEN AIKA.....	13
Hiipivän muutoksen tavoittamisesta.....	20
Syvät tarinat: minuuden tunteet.....	24
2. HYVÄTULOISET: GLOBAALIN TALOUDEN ETUJOUKKO.....	29
Hyväntuuliset huipulla.....	33
Keskijohdon myyrät ja kestäkyvyn rajat.....	38
Täysin tavalliset espoolaiset.....	42
Aikamme edistykselliset.....	46
Kansakunta nitisee vaan ei halkea.....	48
Maltilliset mallikansalaiset.....	57
3. KUNNOLLISET: KONTTORIEN KESKILUOKKA.....	61
Kunnollisten ihmisten kunnollinen elämä.....	65
Kun koskaan ei voi tietää.....	69
Kaikki on hyvin, mutta vähän väsyttää.....	74
Äänestää täytyy, vaikka maailma on sekaisin.....	77
Tasavertaisten maassa itsekkyyks sapettaa.....	84
Kunnialliset pärjääjät.....	89
4. PAPERITYÖLÄISET: SOLIDAARISUUDEN SELKÄRANKA.....	91
Piipun juurelle juurtuneet.....	93
Tehdastyöläisistä tehokkaiksi tiimiläisiksi.....	96
Työläisaristokraatit muuttuvassa yhteiskunnassa.....	102
Vastuullisuutta ja vastakkainasetteluja.....	107
Koti, ammattiyhdistys ja isänmaa.....	113

5. LUOVAN TUHON SANKARIT: YRITTÄJÄT ITSENSÄ VARASSA . . . 115

Itsellisten ihanteet	117
Vapauden varjopuolella	123
Vapaamatkustajien valtakunta	127
Akateeminen eliitti ja altavastajat	132
Luovien alojen liikkuvat aatteet	135
Elämän kovuus ja sen vastalääkkeet	138

6. MAAHANMUUTTAJAYRITTÄJIEN MIELENMAISEMA 140

Miksi Suomeen?	145
Itsenäinen yrittäjä	148
Mutkaton yhteisö	153
Paras naapuri asuu 50 kilometrin päässä	156
Demokratia ei ole itsestäänselvyys	158
Hyvinvointivaltion iloiset veronmaksajat	161
Hyvinvointivaltion nurja puoli	164
Yrittäjien syvä tarina: kun kaikki voi kadota	168

7. MAASEUDUN ASUKKAAT MUUTTOLIIKKEEN SILMÄSSÄ 171

Koko maa asuttuna?	174
Taantuvan maaseudun tarpojat	182
Katveessa kytee kapinamieli	186
Tasa-arvoa takamaille	188
Maahanmuutto: tervetuloa, työntekijät	195
Sisukkaat asukkaat maaseudun murroksessa	196

8. PALVELUALAN DUUNARIT PÄTKÄTÖIDEN PYÖRTEESSÄ 198

Epätyypillisen työn tavallisuus	200
Raskas työ vaatii sitkeyttä ja tunnetaitoja	205
Hatkat ja niiden ottamisen vaikeus	210
Yhteinen työ, erilliset elämät	212
Yhteiskunta jossain tuolla kaukana	215
Itsenäiset selviytyjät pätkätöiden pyörteessä	220

9. SISUKKAAT SELVIITYJÄT: LÄHIÖIDEN PIENITULOISET	222
Sitkeää sinnittelyä	224
Luukulta luukulle	229
Pettymysten politiikka ja osallistumisen ehdot	234
Solidaarisuuskuilun reunoilla	238
Hiljaisen vallankumouksen kipinät?	240
10. SUUREN RUUVIN YHTEISKUNTA	243
Vetoisa talo	249
Altavastaajien sisukkuus	251
Tulevaisuuden työkalut.	257
LIITE: NÄIN TUTKIMUS TEHTIIN	264
VIITTEET	277
KIRJALLISUUS	293
KIITOKSET	332
KIRJOITTAJAT	334

KUVIOT

Kuvio 1. Työlliset toimialoittain vuosina 1860–2016	16
Kuvio 2. Suomen kartta kuntien väkiluvun mukaan	18
Kuvio 3. Mediaanipalkka eri ammateissa.	31
Kuvio 4. Hyvätuloisten suosimat asuinalueet.	43
Kuvio 5. Yrittäjät toimialoittain	117
Kuvio 6. Palkansaajat ja yrittäjät tulokymmenyksittäin	126
Kuvio 7. Muuttoliike Suomeen vuonna 2019	142
Kuvio 8. Suomen kunnat muuttotappion ja muuttovoiton mukaan ..	172
Kuvio 9. Pienituloisten määrä Suomessa	225